

K. Klasić, M. Janžetić*

OSIGURANJE OSOBA NA GRADILIŠTIMA

UDK 624:657.446
PRIMLJENO: 13.10.2008.
PRIHVAĆENO: 25.8.2009.

SAŽETAK: Osiguranje osoba i imovine na gradilištima iznimno je važno za izvođače radova i njihove radnike jer se njima nadoknađuje financijski gubitak zbog štete koja se dogodila. Uglavnom se radi o tri vrste osiguranja koja sklapaju poslodavci: osiguranju od nezgode (nesretnog slučaja), osiguranju od odgovornosti prema trećima i prema djelatnicima i osiguranju objekata u izgradnji ili montaži (u građevinarstvu). Budući da ova osiguranja nisu obvezna, događa se da ni osobe ni imovina na radilištima nemaju osigurateljno pokriće, pa se često u slučaju štete pokreću sudski sporovi za nadoknadu štete. Posebno osjetljiv problem su razni oblici šteta koji nastaju radnicima, ali i drugim osobama na gradilištu, pa je stoga potrebno detaljnije se upoznati s mogućom osigurateljnom zaštitom kako bi svaki poslodavac mogao ocijeniti opravdanost sklapanja određene police osiguranja.

Ključne riječi: osiguranje, ozljede na radu, mjere zaštite na radu, gradilišta

UVOD

Praksa pokazuje da sigurne uvjete za rad radnika treba stvoriti već kod izgradnje i projektiranja tehnološkog procesa, a stručna osposobljenost radnika uvjet je za siguran rad. Zato su svi sudionici gradnje ujedno i subjekti zaštite na radu. Svaka nezgoda na radu ugrožava ljudske živote, a svaki štetni događaj je zastoj koji ometa proizvodnju i stvara goleme materijalne gubitke.

Građevinarstvo je najrizičnija djelatnost s najvećim brojem nezgoda i poginulih radnika, ali nažalost, unatoč tim činjenicama, zaštita na radu je često zanemarivan segment građevinske djelatnosti.

Zaštita na radu obuhvaća skup tehničkih, zdravstvenih, pravnih, psiholoških, pedagoških i

drugih djelatnosti pomoću kojih se otkrivaju i otklanjaju opasnosti što ugrožavaju život i zdravlje osoba na radu te utvrđuju mjere, postupke i pravila kako bi se otklonile ili umanjile spomenute opasnosti. Svrha zaštite na radu je stvarati sigurne radne uvjete kako bi se spriječile ozljede na radu, profesionalne bolesti i nezgode. O poduzetim mjerama i uložnim sredstvima u zaštitu na radu često ovisi ostvarivanje boljih gospodarskih rezultata i kontinuitet tijeka proizvodnje. Ako često nastaju ozljede na radu, dolazi i do čestih prekida u proizvodnji i materijalnih šteta. Svakom poslodavcu je problem trenutno nadomjestiti na određenom radnom mjestu stručnog i osposobljenog radnika. Zaštita na radu svakodnevni je dio svakog tehnološkog procesa. Tehnološke procese treba organizirati pravilnom i u duhu zaštite na radu organizacijom radnih postupaka, jer jedino bez gospodarskih gubitaka mogu se ostvariti gospodarski ciljevi.

*Dr. sc. Ksenija Klasić, K & K posredovanje u osiguranju d.o.o., III. bijenički odvojak 18, 10000 Zagreb (uprava@k-k.hr), Marija Janžetić, dipl. ing., AB Gradnja d.o.o., Dr. V. Mačeka 26 a, 47000 Karlovac.

U posljednjih desetak godina, zbog rasta nezaposlenosti i potrebe za obnovom razrušenih gradova i sela, osnovan je velik broj tvrtki s neadekvatno educiranim poslovođstvom koji su zapošljavali nekvalificirane radnike ili radnike bilo koje struke, najmanje građevinske. Rast konkurencije, skraćivanje rokova (često iz raznih političko-demagoških pobuda), te nužnost smanjenja troškova u poslovanju, odnosno u proizvodnom procesu uzrok je posezanju za improvizacijom u gradnji, kao i kod primjene zaštite na radu. U građevinarstvu kod nezgoda veliku ulogu ima ljudski čimbenik, nemar, nedosljednost, nespretnost, lijenost, neznanje i sl.¹

Rizik od nastanka teških ozljeda sa smrtnim ishodom u građevinarstvu je šest puta veći nego u drugim djelatnostima. Kod nezgoda u građevinarstvu nastaju velike materijalne štete i često nenadoknadivi financijski gubici. Prema dostupnim podacima u Hrvatskoj je sveukupno (*Hoger-Živković, 2005.*):

- oko 200.000 invalida rada s pravom na invalidsku mirovinu
- 65.000 invalida rada s pravom na prekvalifikaciju, promjenu radnog mjesta, skraćeno radno vrijeme i dr.
- oko 120.000 radnika s tjelesnim oštećenjima s pravom na naknadu
- oko 150.000 do 170.000 radnika je prema nekim procjenama izloženo svakodnevnom otežanim uvjetima rada, pa se tek očekuje njihov gubitak ili smanjenje radne sposobnosti
- gospodarski gubici zbog nesreća i nezgoda na radu dosežu po nekim procjenama 4-5% nacionalnog dohotka godišnje.

Iz navedenih podataka jasno je da se samo dosljednom primjenom provođenja mjera i pra-

vila zaštite na radu može bitno utjecati na posljedice potpunog ili djelomičnog gubitka radne sposobnosti, a u konačnici i značajnih gospodarskih gubitaka.

Službeni podaci potvrđuju da je graditeljstvo najrizičnija djelatnost i u Republici Hrvatskoj. Prema službenim podacima iz 2007. godine (*Ozljede na radu u Hrvatskoj, 2008.*), u djelatnosti građevinarstva dogodile su se 2.946 ozljeda na radu, od čega 23 smrtnih slučaja, pri čemu se čak 21 slučaj dogodio neposredno na radnom mjestu. U odnosu na 2006. godinu broj ozljeda na radu je u blagom padu, što je svakako povezano sa smanjenjem ukupnog broja investicija u građevinarstvu. Ipak, po apsolutnom broju ozljeda na radu građevinarstvo još uvijek zauzima visoko drugo mjesto s udjelom od 12,3% od ukupno prijavljenih ozljeda, poslije prerađivačke djelatnosti čiji je udio 33,3%. Na trećem mjestu nalazi se djelatnost trgovine na veliko i malo.

Unatoč oprezu nesreća se može dogoditi svakom, na velikom i na malom, zahtjevnom i manje zahtjevnom gradilištu, kod najboljih i najorganiziranijih tvrtki. Najčešće opasnosti za radnike ili druge osobe koje se zateku na radilištu predstavljaju padovi, padovi s visine u dubinu, kod iskopa urušavanja zemlje i zatrpavanje radnika, pad predmeta na radnika ili prolaznika, udar električne struje i sl., dok najčešće opasnosti za građevinu koja se gradi ili rekonstruira su požar, udar groma, tuča, izljev vode, poplava, slijeganje tla, klizanje tla, građevna nezgoda, provalna krađa, nemar ili nespretnost radnika itd.

OSIGURANJE U FUNKCIJI ZAŠTITE OD RIZIKA U GRAĐEVINARSTVU

Svaki pojedinac i njegova materijalna dobra neprekidno su izloženi raznim opasnostima koje često nije moguće unaprijed spriječiti. Preventivnim mjerama mogu se djelomično ublažiti štetne posljedice određenih opasnosti, no stvarnu i potpunu zaštitu uglavnom nije moguće ostvariti. Stoga je organizirani oblik međusobnog ispomaganja prikupljanjem sredstava za štetu koja bi tek mogla nastati prerastao u jednu od značaj-

¹Zbog neznanja, ali i zbog štednje, poslodavci su često na visoko rizične poslove upućivali radnike koji nisu bili osposobljeni za rad na siguran način, koji nisu bili dovoljno educirani, a njihovo rukovodstvo nije imalo odgovarajuću stručnu spremu i znanje za obavljanje povjerenog im posla. Kod takvih poslodavaca u građevinarstvu nezgode i nesreće s teškim tjelesnim oštećenjima bile su svakodnevnica. Danas, s obzirom da je zakonska regulativa sve uredenija, a inspekcije sve dosljednije, toga je sve manje.

nih djelatnosti koja, osim pružanja zaštite svojim članovima, utječe na razvoj cjelokupnog gospodarstva (*Andrijanić, Klasić, 2002.*).

Investitori su potaknuli osiguranje građevinskih objekata u izgradnji sa ciljem da osiguraju svoj ulog u buduću građevinu, ali rizik izvršenja ugovora o građenju investitor može smanjiti uvjetovanjem isplate izvođaču prema ugovorenim cijenama i stvarno izvedenim količinama u ugovorenoj kvaliteti i u ugovorenom roku izgradnje. Investitor može uvjetovati isplatu ugovorenog iznosa primopredajom nakon što se uvjeri u kvalitetu objekta koju je ugovorio s izvođačem. Stoga je za izvođača radova iznimno važno da može podijeliti rizik financijskog gubitka zbog štete koja se može dogoditi (provalne krađe, propusta u izvođenju radova), s osiguravajućim društvom. Izvođači najčešće sklapaju policu osiguranja objekata u izgradnji i jamstvenom roku te policu osiguranja od odgovornosti prema trećima i prema djelatnicima.

Osiguranje od nezgode za svoje radnike izvođači sklapaju sve rjeđe, jer se to osiguranje smatra prije svega troškom za poslodavca².

Treba istaknuti da strani investitori vrlo pomno osiguravaju svoju investiciju tako da odmah kod raspisivanja natječaja strogo određuju da izvođač obvezno mora osigurati objekt u izgradnji i svoju odgovornost u jamstvenom roku. Polica osiguranja sklapa se temeljem ugovora o građenju i troškovnika pod uvjetom da objekt posjeduje pravomoćnu građevinsku dozvolu, da radove izvodi tvrtka koja je registrirana za obavljanje te vrste poslova, da posjeduje kadar odgovarajuće kvalifikacije i stručnosti, te da je za nadzor nad izgradnjom predmetnog objekta imenovan ovlašteni inženjer. Također, uvjetuju izvođaču i osiguranje od odgovornosti za štete prema trećima i prema djelatnicima, kao i osiguranje od nezgode za radnike, kako bi smanjili vjerojatnost sudskog spora u slučaju da se dogodi šteta.

Unatoč tome da svaki izvođač ili podizvođač samostalno mogu osigurati svoj dio ugovorenih

radova, a investitor može neovisno o tome osigurati kompletnu investiciju, u Hrvatskoj se još uvijek premalo pozornosti posvećuje osiguranjima objekata u izgradnji, te se uglavnom osiguravaju samo veći objekti poput trgovačkih centara, hotela i većih stambenih blokova. Kod individualne gradnje uglavnom prevladava mišljenje da se poplave, požari, mogućnost greške u projektu ili greške u izvođenju događaju nekom drugom, jer oni su pri gradnji svojeg objekta uključili susjede i rodbinu koji su već sami sebi izgradili kuće, pa se smatra da već imaju golemo iskustvo te da su greške nemoguće. Nesreće na gradilištu se tako i tako događaju nekom drugom!

OSIGURANJE OD NEZGODE

Ozljeda uvijek nastaje od neke opasnosti koju treba u svakom trenutku nastojati izbjeći ili spriječiti. Svrha zaštite na radu kod objekata u izgradnji je sprečavanje ozljeda i zdravstvenih oštećenja pri radu i u vezi s radom ili barem otklanjanje, odnosno umanjeње njihovih štetnih posljedica. Obveza osiguravatelja kod osiguranja osoba od posljedica nesretnog slučaja (nezgode) postoji samo kad je nesretni slučaj nastao pri obavljanju one djelatnosti koja je u polici izričito navedena (na primjer, putnik u motornom vozilu, građevinski radnik itd.).

Danas u Hrvatskoj djeluje dvadesetak osiguravajućih društava koja mogu samostalno formirati uvjete osiguranja za sva dobrovoljna osiguranja. Kod osiguranja od nezgode postoje razlike u opsegu pokrića koje daju pojedini osiguravatelji, tako da se preporuča prije sklapanja osiguranja dobro proučiti uvjete osiguranja. Ako poslodavac sam ne može ocijeniti kako izabrati osiguravateljno pokriće, za taj posao može ovlastiti posrednika (brokera) u osiguranju koji će zastupati njegove interese u kontaktu s osiguravajućim društvima.

Prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje (*Tržište osiguranja u RH 2007., 2008.*) portfelj ove vrste osiguranja sve više raste, pa je tako u 2007. godini ukupna zaračunata bruto premija za osiguranje osoba od posljedica nezgode pri i izvan redovnog zanimanja iznosila

²Samo je u velikim tvrtkama kolektivnim ugovorima određeno sklapanje navedenog osiguranja. Ostali poslodavci nemaju tu obvezu.

231.237.000,00 kuna. Pri tome je u istoj godini likvidirano 8.798 šteta, a bruto likvidirane štete iznosile su 107.192,00 kn. Ipak, udio osiguranja od nezgode u ukupnom portfelju osiguranja se polako smanjuje i u 2007. godini iznosi 5,79%.

Nesretnim slučajem se smatra svaki iznenadni i o osiguranikovo volji neovisan događaj koji, djelujući uglavnom izvana i naglo na osiguranikovo tijelo, ima za posljedicu njegovu smrt, potpuni ili djelomični invaliditet, prolaznu nesposobnost za rad ili pogoršanje zdravlja koje zahtijeva liječničku pomoć. To znači da se nesretnim slučajem smatraju ovi događaji: gaženje, sudar, udar kakvim predmetom ili o kakav predmet, udar električne struje ili groma, pad, okliznuće, survavanje, ranjavanje oružjem, ubod ili ugriz životinje i ubod insekta, osim ako je takvim ubodom prouzročena kakva infektivna bolest, kao i:

- trovanje kemijskim sredstvima iz osiguranikova neznanja, osim profesionalnih bolesti;
- infekcija ozljede uzrokovana nesretnim slučajem;
- trovanje zbog udisanja plinova i otrovnih para, osim profesionalnih bolesti;
- opekline vatrom ili elektricitetom, vrućim predmetom, tekućinama ili parom, kiselinama, lužinama i sl.;
- davljenje i utapanje;
- gušenje ili ugušenje zbog zatrpavanja (zemljom, pijeskom i sl.);
- istegnuće mišića, iščašenje, uganuće, prijelom kostiju koji nastane zbog naglih tjelesnih pokreta ili iznenadnih naprezanja izazvanih nepredviđenim vanjskim događajima ako je to nakon ozljede utvrđeno od odgovarajućeg liječnika specijaliste;
- djelovanje svjetlosti, sunčanih zraka, temperature ili lošeg vremena, ako im je osiguranik bio izložen neposredno prije jednog nesretnog slučaja nastalog prije toga, ili se našao u takvim nepredviđenim okolnostima koje nije mogao spriječiti ili im je bio izložen zbog spašavanja ljudskog života;

- djelovanje rendgenskih ili radioaktivnih zraka, ako nastupe naglo ili iznenada, osim profesionalnih bolesti.

Većina osiguravatelja ne smatra nesretnim slučajem zarazne, profesionalne i ostale bolesti ni posljedice psihičkih utjecaja; trbušne kile, kile na pupku, vodene ili ostale kile, osim onih koje nastanu zbog izravnog oštećenja trbušne stijenke pod neposrednim djelovanjem vanjske mehaničke sile na trbušnu stijenku ako je nakon ozljede utvrđena traumatska kila kod koje je klinički uz nju utvrđena ozljeda mekih dijelova trbušne stijenke u tom području; infekcije i bolesti koje nastanu zbog raznih alergija, rezanja ili kidanja žuljeva ili drugih izraslina tvrde kože; anafilaktički šok, osim ako nastupi pri liječenju zbog nastalog nesretnog slučaja; hernija, disci intervertebralis, sve vrste lumbalgija, diskopatija, sakralgija, kokcigodinija, ishialgija i miofascitis, fibrozitis, fascitis i sve patoanatomske promjene slabinsko križne regije označene analognim terminima; odlijepljenje mrežnice (ablatio retinae) prethodno bolesnog ili degenerativno promijenjenog oka, a iznimno se priznaje odlijepljenje mrežnice prethodno zdravog oka, ako postoje znakovi izravne vanjske ozljede očne jabučice utvrđene u zdravstvenoj ustanovi; posljedice koje nastanu zbog dilirijum tremensa i djelovanja droga; posljedice medicinskih, posebice operativnih zahvata koji se poduzimaju zbog liječenja ili preventive zbog sprečavanja bolesti, osim ako su te posljedice nastupile zbog dokazane pogreške medicinskog osoblja (vitium artis); patološke promjene kostiju i patološke epifiziolize; sustavne neuromuskularne bolesti i endokrine bolesti.

Osiguranje od nezgode moguće je ugovoriti na 24 sata, kao i samo za vrijeme rada i dolaska i odlaska na posao. Mogu se osigurati pojedinci, skupine, ali i svi radnici tvrtke prema kadrovskoj evidenciji, što se preporuča. Odšteta se određuje u proporciji³ prema svoti osiguranja, odnosno po-

³Postotak invalidnosti određuje se na temelju ugovorenih tablica invaliditeta. Pri tome svako osiguravajuće društvo može taj postotak određivati prema svojem nahođenju.

sredno prema visini premije koju plaća poslodavac. Što je svota osiguranja viša, to je odšteta veća. Najčešće se ugovaraju svote osiguranja za smrt zbog nesretnog slučaja, trajni invaliditet i dnevnu naknadu za liječenje u bolnici (zbog nezgode).

Osiguravatelji pri sklapanju police osiguranja od nezgode upozoravaju da nisu pokriveni rizici koji se dogode osiguranicima pri bavljenju određenim športovima, pri čemu svaki osiguravatelj daje listu športova koje isključuje iz osiguranja (ponekad se određeni športovi mogu osigurati uz doplatu). Također, neka zanimanja su rizičnija, pa osiguravatelji za njih zahtijevaju doplatnu premiju.

Osiguranik neće imati pravo na odštetu ako je sam prouzročio štetu (pri bavljenju športom koji nije u pokriću, zbog pokušaja ili izvršenju samoubojstva, zato što je ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik namjerno uzrokovao nesretni slučaj; pri pripremi, pokušaju ili izvršenju krivičnog djela s umišljajem i pri bijegu poslije takve radnje; zbog djelovanja alkohola i/ili narkotičnih sredstava na osiguranika, bez obzira na odgovornost treće osobe za nastanak nesretnog slučaja). Ponekad je isključeno i aktivno sudjelovanje u fizičkom obračunavanju (tučnjavi), osim u dokazanom slučaju samoobrane.

Kada se dogodi nezgoda, osiguranik koji je zbog nesretnog slučaja ozlijeđen dužan je odmah se prijaviti liječniku, odnosno pozvati liječnika zbog pregleda i pružanja potrebne pomoći i odmah poduzeti sve potrebne mjere radi liječenja i držati se liječničkih savjeta i uputa u pogledu načina liječenja. Nesretni slučaj treba odmah prijaviti osiguravatelju, pri čemu u prijavi o nesretnom slučaju mora pružiti osiguratelju sva potrebna izvješća i podatke, posebice o mjestu i vremenu kada je slučaj nastao, potpuni opis događaja, ime liječnika koji ga je pregledao

i uputio na liječenje ili koji ga liječi, liječnički nalaz o vrsti i težini tjelesne ozljede, nastalim eventualnim posljedicama, te podatke o manama, nedostacima i bolestima koje je osiguranik imao prije nastanka nesretnog slučaja. Ako je nesretni slučaj imao za posljedicu osiguranikovu smrt, korisnik osiguranja dužan je o tome pismeno izvijestiti osiguratelja i pribaviti potrebnu medicinsku i ostalu dokumentaciju.

Osiguravatelj je ovlašten i ima pravo do osiguranika, ugovaratelja, korisnika, zdravstvene ustanove ili bilo koje druge pravne ili fizičke osobe tražiti naknadna objašnjenja i dokaze, te na svoj trošak poduzimati radnje u svrhu liječničkog pregleda osiguranika od svojih liječnika ili liječničkih komisija kako bi se utvrdile razne okolnosti o prijavljenom nesretnom slučaju.

Osiguravatelj odštetu isplaćuje osiguraniku, odnosno radniku tvrtke, a na temelju postotka invaliditeta koji odredi osiguravatelj. U slučaju smrti osiguranika, odštetu će dobiti zakonski nasljednici ili imenovani korisnik. Stoga ovo osiguranje štiti pojedinca, radnika tvrtke, a ne poslodavca koji plaća osiguranje.

Primjer iz prakse

Za potrebe ovog rada analizirani su podaci jedne građevinske tvrtke srednje veličine koja uglavnom posluje kao izvođač radova, a ponekad i kao investitor. Osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja - nezgode u promatranoj tvrtki nije ugovarano do 2005. godine. Da bi se utvrdilo postoji li potreba za ugovaranjem osiguranja od posljedica nesretnog slučaja provjeren je stvarno stanje ozljeda na radu i ozljeda nastalih kod dolaska i odlaska radnika s posla i na posao, a koje se tretiraju kao ozljede na radu, te kao takve, unatoč tome što poslodavac direktno nije mogao utjecati na njih, predstavljaju za njega trošak.

Tablica 1. Računovodstveni podaci o trajanju izostanaka radnika zbog ozljeda za vrijeme rada, dolaska i odlaska na posao te o troškovima i vrstama ozljeda od 2002. do 2007. godine.**Table 1. Accounting data regarding the duration of employee absence due to work-related injuries, injuries received during arrival to or departure from work, and expenses and types of injury from 2002 to 2007**

Stručna sprema	Bolovanje (broj sati)	Gubitak zbog ozljede	Broj radnih dana bolov.	Prosječni broj zaposlenih	Vrsta ozljede
KV	48	4.078,56	6		ubod na čavao – ruka
KV	32	2.719,04	4		udarac u glavu
NK	168	9.567,60	21		pad - ozljeda prsnog koša
2002. g.	248	16.365,20	31	57	
NK	32	1.822,40	4		pad - ozljeda prsnog koša - ozljeda iz 2002. g.
SSS	240	17.769,60	30		autonesreća - ozljeda vratne kralježnice
SSS	88	6.515,52	11		autonesreća - psihičke traume
VKV	56	5.234,32	7		autonesreća - ozljeda vrata
2003. g.	416	31.341,84	52	62	
PK	96	6.991,68	12		pri radu - ozljeda podlaktice
VŠS	56	4.784,08	7		uganuće noge - ozljeda skočnog zgloba
VKV	184	17.198,48	23		autonesreća - ozljeda vrata - ozljeda iz 2003. g.
2004. g.	336	28.974,24	42	69	
PK	64	4.661,12	8		pri radu - ozljeda glave
2005. g.	64	4.661,12	8	71	
KV	248	23.312,00	31		pri radu - ozljeda glave, pad s ljestava
PK	1104	103.776,00	138		pri radu - ozljeda prsta
2006. g.	1352	127.088,00	169	86	
NK	144	8.640,00	18		pri radu – pad s nagnječenjem na trupu tijela
PK	104	7.696,00	13		pri radu – posjekotina šake
KV	96	9.024,00	12		pri radu – porezotina fleksom po potkoljenici
2007. g.		25.360,00	43	90	

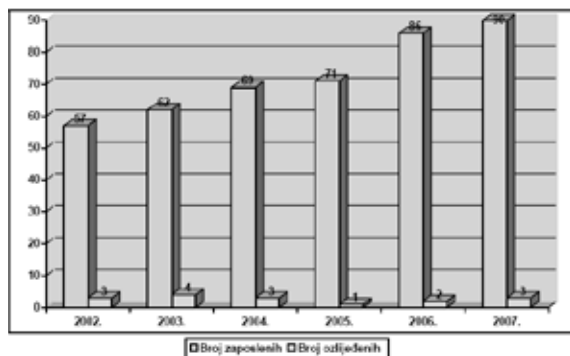
Analizom podataka navedenih u Tablici 1. može se primijetiti da je tijekom 2002. godine bilo nekoliko ozljeda na radu koje su rezultirale bolovanjem od 31 radni dan te neposrednim gubitkom zbog izostanka s posla u visini od 16.365,00 kuna.

Za vrijeme radnog vremena 2002. godine bile su tri ozljede na radu, i to kod čišćenja oplate radnik se ozlijedio na čavao (ubod), kod demontaže oplate armirano-betonske ploče drvena

gredica je zbog nepažljivog rušenja udarila radnika po glavi i izazvala manje posjekotinu te je jedan radnik za vrijeme izrade kanalizacije i kanalizacijskih okana upao u kanalizacijsko okno i ozlijedio prsni koš – slomio rebro. Radnici su iz istih razloga 2002. godine bili ukupno 31 radni dan na bolovanju, što znači da zbog bolovanja nisu radili 0,22% radnog vremena.

Sljedeće, 2003. godine izostanak s posla se povećao za 68%, a razlog tome nije bila isključivo

vo ozljeda za vrijeme rada, već i ozljede nastale kod dolaska i odlaska na posao i ozljede koja se dogodila 2002. godine, a bolovanje zbog nje se produžilo i u 2003. godinu. Tri nesreće evidentirane u 2003. godini dogodile su se kod dolaska, odnosno povratka s posla kod prometnih nesreća s automobilima u privatnom vlasništvu.

Slika 1. Grafički prikaz broja ozljeda na radu (za vrijeme rada i kod dolaska i odlaska s posla) i prosječnog broja zaposlenih

Figure 1. Number of work injuries (during work, arrival to work or departure from work) and the average number of employees

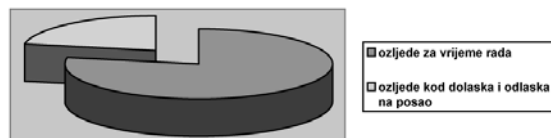
U 2004. godini bila je jedna ozljeda na radu i dvije kod dolaska i odlaska na posao. U prvom slučaju radnik je kod rada na kružnoj pili ozlijedio podlakticu, a kod druge radnik je ozlijedio skočni zglob dok se pješice vraćao kući. Troškovi zbog izostanka s posla u 2004. godini iznosili su 28.974,00 kuna.

U 2005. godini bilo je najmanje ozljeda, jer se dogodila samo jedna lakša ozljeda glave čije je liječenje kratko trajalo.

Sljedeće, 2006. godine izostanak s posla se povećao višestruko. Nije to bila godina s velikim brojem ozljeda, već godina s dugotrajnim bolovanjem, što je rezultiralo iznimno velikim gubitkom za poduzeće, a obje ozljede unatoč opremljenosti potrebnom zaštitom nastale su kao posljedica nepažnje radnika.

U 2007. godini broj ozljeda je povećan na tri, ali kako se radilo o lakšim ozljedama financijski gubitak, odnosno trošak poslodavca bio je značajno niži nego u prethodnoj godini.

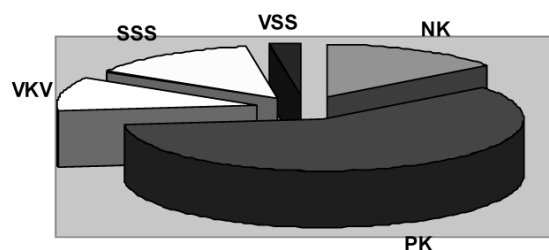
Dakle, uzroci ozljeda za vrijeme rada su uglavnom nepažnja radnika i nenošenje osobnih zaštitnih sredstava poput rukavica (radnik je na čavao ozlijedio ruku) i zaštitnih kaciga (drvena gredica je zbog nepažljivog rušenja udarila radnika po glavi).

Slika 2. Grafički prikaz odnosa broja ozljeda za vrijeme rada i kod dolaska i odlaska s posla od 2002. do 2007. godine

Figure 2. Number of work injuries during work, arrival to work or departure from work from 2002 to 2007

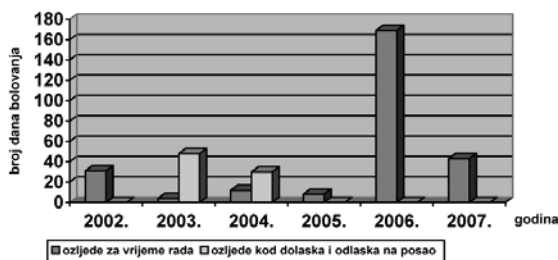
Od 2002. do 2007. godine ukupno je bilo 2.760 sati izostanka radnika s posla zbog ozljede za vrijeme rada i dolaska te odlaska na posao. Zbog ozljede za vrijeme rada bilo je 2.136 radna sata izostanka, što je isto kao da 12,4 od ukupno zaposlenih radnika nisu radili cijeli mjesec, a što financijski gledano predstavlja gubitak od oko 182.000,00 kuna. Zbog ozljeda kod dolaska i odlaska s posla radnici su izostali 624 sata, što je financijski gubitak od oko 51.500,00 kuna.

Slika 3. Grafički prikaz odnosa ozljeda za vrijeme rada prema stručnoj kvalifikaciji radnika od 2002. do 2007. godine

Figure 3. Number of work injuries according to professional qualifications of employees from 2002 to 2007

Prema kriteriju trajanja bolovanja za vrijeme rada najviše se ozlijedilo polukvalificiranih radnika. Radnici sa srednjom, višom i visokom stručnom spremom isključivo su se ozlijedili kod dolaska i odlaska s posla, a ne na radnom mjestu, pri čemu se ozljede za vrijeme rada i dolaska te odlaska s posla tijekom godina nisu događale istim intenzitetom (slika 4).

Slika 4. Grafički prikaz broja dana bolovanja za ozljede nastale za vrijeme rada i kod dolaska i odlaska s posla od 2002 do 2007. godine

Figure 4. Number of sickleave days for injuries during work, arrival to work or departure from work from 2002 to 2007

Usporedbom statističkih podataka o ozljedama za vrijeme rada na razini Republike Hrvatske i promatrane tvrtke može se uočiti da ozljede za vrijeme rada u tvrtki ne «zaostaju» za ozljedama u djelatnosti na državnoj razini. Unatoč tome što 2002. i 2007. godine ozljede za vrijeme rada nisu tražile dugotrajnije liječenje, 2002., 2006. i 2007. godine postotak ozljeda u promatranoj tvrtki u odnosu na broj zaposlenih čak premašuje državni prosjek.

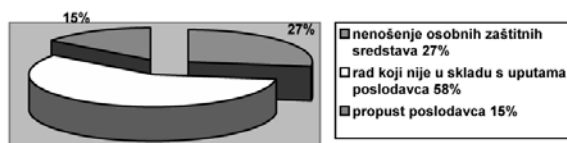
Tablica 2. Neposredni prikaz, usporedbe broja ozljeda na radu na razini RH (u djelatnosti) i promatrane građevinske tvrtke⁴

Table 2. Comparison of the number of work-related injuries on a national level (in the same branch of industry) and the observed company

Godina	Na razini Republike Hrvatske*			Promatrana tvrtka		
	Broj zaposlenih u RH	Broj prijavljenih ozljeda u RH u graditeljstvu	% ozljeda	Broj zaposlenih	Broj ozljeda za vrijeme rada	% ozljeda
2002.	80.388	2.291	2,85	57	3	5,26
2003.	91.638	2.660	2,9	62	1	1,61
2004.	97.742	2.984	3,05	69	1	1,45
2005.	99.989	2.607	2,61	71	1	1,41
2006.	126.052	2.769	2,2	86	2	2,33
2007.	135.184	2.946	2,2	90	3	3,33

⁴Izvor podataka je časopis Sigurnost, broj 2 i 3/2008. (Dečković-Vukres, Hemen, Rutar-Kožul, 2008., Pap, 2008.) temeljeno na godišnjem izvješću Državnog inspektorata, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Državnog zavoda za statistiku i Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva. Moguće razlike u točnom broju prijavljenih ozljeda na radu pojavljuju se zbog različitih podataka u izvješćima navedenih institucija.

Na razini Republike Hrvatske (u djelatnosti) 2002. godine dogodilo se 2,16% ozljeda u odnosu na broj zaposlenih, a u promatranoj tvrtki 5,26%. Ta nepovoljna situacija se za tvrtku promijenila već u sljedećim godinama kada je u njoj godišnje bila po jedna ozljeda, a na razini Hrvatske se povećao broj ozljeda. Dok je na razini Hrvatske u zadnje dvije godine trend pada ozljeda na radu, u promatranoj tvrtki se zadnje dvije godine broj ozlijeđenih za vrijeme rada povećao. Tome svakako pridonosi porast zapošljavanja radnika zbog povećanog opsega posla, pri čemu se, zbog nedostatka ali i fluktuacije kvalitetnog i obrazovanog kadra, povećava vjerojatnost nastanka ozljede.

Slika 5. Grafički prikaz ozljeda za vrijeme rada prema uzroku nastanka ozljede

Figure 5. Work injuries according to cause of injury

Analizom ozljeda na radu utvrđeno je da su one nastale zbog toga jer radnici nisu nosili osobna zaštitna sredstva, jer se nisu držali uputa poslodavca te zbog propusta poslodavca da izvede određene zaštite. Ozljeda s najvećim posljedicama (mjereno prema trajanju bolovanja) je ozljeda nastala zbog nepažnje radnika i zbog toga jer nije poštovao upute poslodavca. Stoga su odmah poduzimane dodatne mjere kontrole provedbe zaštite na radu, što je značajno smanjilo broj ozljeda u 2003. i 2004. godini. Godine 2008. provedena je detaljna analiza uzroka nesreća u prethodnim godinama te se pristupilo dodatnoj edukaciji svih zaposlenih iz područja zaštite na radu i većoj kontroli provedbe mjera zaštite na radu.

Prema Zakonu o zaštiti na radu poslodavac je dužan osigurati njegovu provedbu, a naročito da „radnici rade sukladno odredbama ovog Zakona, propisa donesenih na temelju njega, drugih propisa zaštite na radu, upute poslodavca, odnosno proizvođača strojeva i uređaja, osobnih zaštitnih sredstava i radnih tvari, te da radnici koriste

propisana osobna zaštitna sredstva“.⁵ U promatranj tvttki su se tijekom razdoblja za koje je provedena analiza ozljeda na radu provodile sve zakonski propisane odredbe.

Međutim, praksa je pokazala da nije dovoljno da poslodavac kupi i preda radniku osobna zaštitna sredstva, već mora osigurati da ih radnici i upotrebljavaju. Dužnost radnika u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu, članak 77., je da pri radu nosi propisana osobna zaštitna sredstva, pa se stoga mora držati uputa poslodavca⁶.

Zakonska obveza proizvođača i korisnika strojeva i uređaja je da se određeni strojevi i uređaji moraju pregledavati i ispitivati na okolnosti zaštite na radu pri proizvodnji, uvozu, prije početka rada i periodički tijekom uporabe. Organizacije i poslodavci dužni su voditi evidenciju o rokovima u kojima se mora izvršiti pregled i ispitivanje sredstava rada, radne okoline i osobnih zaštitnih sredstava. Manja vjerojatnost je da će doći do kvara ili havarije na sredstvima rada koja su redovito održavana, pregledavana i ispitivana, a isto tako manja je vjerojatnost da će ispravni strojevi i uređaji izazvati ozljedu radnika ako nije razlog za ozljedu ljudski čimbenik, odnosno radnikova nepažnja ili neadekvatna upotreba stroja ili uređaja.

O važnosti i utjecaju svakog elementa na sigurnost za vrijeme rada potvrđuje i primjer nesreće kod objekta u izgradnji na gradilištu promatrane tvrtke. Kružna pila na kojoj se dogodila nesreća bila je uredno ispitana u skladu s odredbama Zakona o zaštiti na radu, članak 52., prije njezinog stavljanja u upotrebu, a u upotrebi je bila tek jedan mjesec. Redovnim dnevnim pregledom je potvrđena njezina ispravnost. Neposredno uz kružnu pilu bile su izvještene upute za upotrebu kružne pile u skladu s propisima zaštite na radu. Osim toga, utvrđeno je da radnik

---

⁵Zakon o zaštiti na radu, N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03., 86/08., članak 73., stavak 6.

⁶Da je radnik kod čišćenja oplate iz ovog primjera nosio zaštitne rukavice ne bi se bio ozlijedio na čavao, a da je radnik kod demontaže oplate armirano-betonske ploče imao na glavi zaštitnu kacigu, ako bi ga udarila drvena gredica, ne bi ozlijedio glavu radnika ili bi ozljeda bila daleko lakša.

ispunjava potrebne uvjete za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada⁷. Ali, ozlijeđeni radnik bio je osposobljen za rad na siguran način za pomoćnog tesara, što nije dovoljno za rad na kružnoj pili. Naknadnom analizom utvrđeno je da radnik nije osposobljen za rad na kružnoj pili te da je samoinicijativno htio odrezati jednu letvu, pa je zbog nepravilnog radnog postupka ozlijedio podlakticu lijeve ruke. To znači da se ni radnik niti poslodavac nisu doslovno držali odredbi zaštite na radu te su se dogodile spomenute ozljede.

Kod nastanka ovakve vrste nesretnog slučaja osiguravatelj će radniku isplatiti odštetu u iznosu ugovorenom u ugovoru o osiguranju osoba od posljedica nesretnog slučaja (nezgode) ili iz osiguranja od odgovornosti prema radnicima.

Za ozljede koje su nastale kod dolaska i odlaska na posao ne može se tražiti odgovornost poslodavca zbog neadekvatne primjene zaštite na radu, već u trenutnoj koncentraciji vozača, vožnji po prometnim pravilima i slično. Unatoč tome zakonodavac je predvidio da kod obračuna plaće ozljeda za vrijeme dolaska i odlaska na posao ima isti status kao i ozljeda za vrijeme rada. To znači da svaka takva ozljeda stvara poslodavcu dodatne troškove. Jer, ne samo što plaća ozlijeđenog radnika, nego mora platiti i novog koji će obaviti posao na gradilištu umjesto ozlijeđenog.

Poslodavci se rijetko odlučuju na plaćanje osiguranja od nezgode za svoje radnike, ali nije rijetkost da organiziraju kod osiguravajućih kuća s kojima imaju višegodišnji ugovor, uz posebne popuste, najpovoljnija kolektivna osiguranja od nezgode za svoje radnike. Osiguranje od nezgode se ugovara za vrijeme rada i dolaska te odlaska na posao, ili za vrijeme 24 sata. Najisplativije je ako se osigura što veća skupina radnika ili svi radnici tvrtke prema kadrovskoj evidenciji. Preporuča se plaćanje premije u mjesečnim ratama na način da se mjesečna rata premije osiguraniku

---

⁷Kružna pila se prema Pravilniku o listi strojeva i uređaja s povećanim opasnostima (N.N., br. 47/02.) nalazi pod točkom 6. a. na listi strojeva i uređaja s povećanim opasnostima.

odbije od plaće. Visina mjesečne premije ovisi o dogovoru i svoti osiguranja u slučaju smrti, trajnog invaliditeta te dnevnoj nadoknadi za liječenje u bolnici zbog nezgode te može iznositi oko 20,00 – 30,00 kuna mjesečno po osiguraniku. Odšteta se uvijek isplaćuje radniku ili njegovim zakonskim nasljednicima. Na taj način poslodavac nema dodatne troškove osiguranja, ali ipak omogućava radnicima adekvatnu osigurateljnu zaštitu za prihvatljivu cijenu.

OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI IZVOĐAČA RADOVA

Osiguranje od odgovornosti koje se ovdje razmatra odnosi se na osiguranje od odgovornosti izvođača radova za štete prema trećim osobama i na osiguranje od odgovornosti za štete prema radnicima. U Hrvatskom uredu za osiguranje (*Tržište osiguranja u RH 2007., 2008.*) podaci o ovom osiguranju prate se pod nazivom *osiguranje od opće odgovornosti*. Prema statističkim podacima premija ove vrste osiguranja neprekidno raste i u 2007. godini ukupna zaračunata bruto premija iznosila je 158.813.000,00 kn. Iste godine bilo je likvidirano 10.097 šteta, a bruto iznos likvidiranih šteta iznosio je 82.052.000,00 kn. Udio osiguranja od odgovornosti u ukupnom portfelju osiguranja raste i u 2007. godini iznosio je 2,77%.

Predmet osiguranja je građansko-pravna izvanugovorna odgovornost osiguranika za štetu zbog smrti, ozljede tijela ili zdravlja, kao i oštećenja ili uništenja stvari treće osobe, pri čemu je osigurana odgovornost za štetu koja je nastala iz djelatnosti (zanimanja) osiguranika, iz posjedovanja stvari, iz pravnog odnosa, ili iz određenog svojstva kao izvora opasnosti.

Osiguranje se, također, odnosi na odgovornost za štetu nastalu zbog: povećanja opasnosti ili proširenja osiguranog izvora opasnosti do kojih je došlo tijekom trajanja osiguranja, novog izvora opasnosti koji se kod osiguranika pojavi poslije zaključenja ugovora o osiguranju, krađe ili nestanka stvari uz uvjet da su stvari smještene u zaključanim prostorijama ili ostavama, osim

novca, dragocjenosti svih vrsta, vrijednosnih papira i isprava svih vrsta, štete koja nije nastala ni ozljedom osobe ni oštećenjem, odnosno uništenjem stvari tzv. «čisto imovinska šteta», za štetu nastalu na osobama zbog zagađivanja tla i vode.

Unatoč razlikama između uvjeta osiguranja pojedinih osiguravajućih društava, uglavnom se isključuje iz pokrića odgovornosti osiguranika za namjerno prouzročenu štetu. Ako je štetu namjerno prouzročio djelatnik osiguranja, osiguratelj stupa u prava osiguranika prema djelatniku kao odgovornoj osobi. Isključena je i odgovornost za štete koje su u neposrednoj ili posrednoj svezi s primjenom nuklearne energije osim odgovornosti za štete od radioizotopa koji se upotrebljava u mirnodopske svrhe (u medicini, biologiji, industriji, poljoprivredi itd.), odgovornost za štete iz posjedovanja ili uporabe motornih vozila i drugih vozila na motorni pogon (samohodnih radnih strojeva, radnih vozila i ostalih vozila) kada su u funkciji motornih vozila i kada mogu biti pokriiveni osiguranjem od automobilske odgovornosti, osim ako je za ta vozila plaćena dodatna premija, kao i odgovornost za štete iz posjedovanja ili uporabe plovila i letjelica. Naknada neće biti isplaćena za štete koje pretrpi osiguranik, braćni drug osiguranika, djeca ili druge osobe koje s njim žive u zajedničkom kućanstvu i koje je dužan uzdržavati, niti za štete na stvarima ili izvršenim radovima koje je osiguranik ili koja druga osoba po njegovom nalogu i za njegov račun, izradio ili isporučio, ako je uzrok štete u izradi ili isporuci, štete od proizvoda s nedostatkom, štete na tuđim stvarima prouzročene pri obavljanju osigurane djelatnosti (zanimanja) na ovim ili s ovim stvarima (kao npr. obrade, popravci, prijevoz, lizing, ispitivanje, ozljeda životinja pri liječenju, kastriranju, tretiranju plinom i umjetnom osjemenjivanju), osim ako je do štete došlo zbog događaja koji nije u neposrednoj vezi s profesionalnim propustom osiguranika, štete koje su nastale kao posljedica svjesnog postupanja suprotno propisima prema kojima se obavlja djelatnost, odnosno zanimanje kao izvor opasnosti naveden u polici, štete koje su posljedica zagađivanja zraka, štete koje su posljedica profesionalnih bolesti djelatnika osiguranika.

Osiguranjem nisu pokrivena šteta koje nisu nastale na stvarima zbog: trajnog djelovanja temperature, plinova, pare, vlage ili padalina (dima, čađe, prašine i dr.), kao i zbog pljesnivosti, potresa, šumova i sl. što ima za posljedicu postupno nastajanje štete, zbog ulijeganja i klizanja zemljišta, zbog poplave stajaćih, tekućih i podzemnih voda.

Od niza isključenja važno je istaknuti da se osiguranje ne odnosi na odgovornost za štete na tuđim stvarima koje je osiguranik uzео u zakup, na poslugу, zajam, u ostavu, zbog prijevoza i slično, te za koje osiguranik odgovara u svojstvu investitora.

Premije osiguranja ni kod ove vrste osiguranja nisu iste za sve djelatnosti. Za rizične djelatnosti (gdje su mogućе češće i veće štete) poput šumarstva i građevinarstva premije osiguranja su više.

Kod gotovo svih osiguravatelja za djelatnost građevinarstva i montaže iz osiguranja je isključena odgovornost za štete izvođača radova:

- na susjednim građevinama zbog propuštanja da se izvrši odgovarajuće pojačanje (podupiranje i sl.)
- na građevinskom objektu koji osiguranik gradi ili na njemu izvodi radove
- prouzročene rušenjem na nepokretne stvari, koje se nalaze u krugu čiji polumjer odgovara visini objekta koji se ruši
- koje nastaju kao posljedica neispravne tehničke dokumentacije na projektiranim objektima
- na nepokretnim stvarima, koje se prilikom miniranja nalaze na udaljenosti manjoj od 75 m od točke miniranja, osim ako se posebno ugovori i plati dodatna premija.

Stoga izvođač radova i/ili investitor osiguranje objekata u izgradnji mora posebno ugovoriti, gdje će eksplicitе navesti rizike iz odgovornosti koje želi pokriti.

Kod osiguranja od odgovornosti maksimalna obveza osiguravatelja određuje se po štetnom događaju. Svaki izvođač, ovisno o tome kojom

vrstom radova se bavi, mora ocijeniti kojim i kolikim rizicima se izlaže te koji dio prema njegovom nahodanju prelazi njegove financijske mogućnosti. Na toj osnovici određuje visinu osiguranja od odgovornosti na koju se želi osigurati. Maksimalna obveza osiguravatelja određuje se po štetnom događaju, a mogućе ju je ograničiti i na godišnjoj razini bez obzira na broj šteta. U tom slučaju premija je niža jer se zapravo radi o manjem pokriću.

Kod osiguranja od odgovornosti (javne odgovornosti prema trećim osobama) premije su relativno prihvatljive, ovisne su o svoti osiguranja po štetnom događaju (ili o maksimalnom pokriću na godišnjoj razini) te o ukupnom prihodu tvrtke. Primjerice, za svotu osiguranja po štetnom događaju 200.000,00 kuna premija osiguranja iznosi oko 1% ukupnog prihoda tvrtke, uz udio u šteti od 10%. Ako tvrtka ima s osiguravajućim društvom višegodišnji ugovor, premija osiguranja će se umanjiti primjerice za dodatnih 10-15%. Kod avansnog plaćanja u gotovini većina osiguravajućih društava nudi dodatnih 5% popusta te se, uz dodatne komercijalne popuste ili primjene više odbitne franšize, premija osiguranja može smanjiti za 15-30% od prvobitno izračunane premije.

Unatoč tome što osiguranje od odgovornosti nije obvezno, s obzirom da je riječ o javnoj odgovornosti prema trećima⁸, svaka tvrtka bi ga trebala ugovoriti bez obzira na zahtjeve investitora. Osiguranje od odgovornosti trebalo bi postati obvezno osiguranje kao i autoodgovornost, jer kod jednog i kod drugog je riječ o odgovornosti prema trećima, uz činjenicu da u građevinarstvu štete i nesreće mogu biti i većih razmjera od šteta u autoodgovornosti.

Stoga se sve češće na natječajima zahtijeva da ponuđači imaju najmanje osiguranje od odgovornosti za štete prema trećima, što dokazuju sklopljenom policom.

⁸U tom slučaju osiguranjem su pokriveni i slučajni prolaznici kraj gradilišta.

Kod osiguranja od odgovornosti prema djelatnicima oštećenje će biti isplaćeno djelatniku koji je pretrpio štetu, pod uvjetom da su se pri radu provodile sve propisane mjere zaštite. Ako se utvrdi da je radnik sam skrivio nezgodu svojim nemarom ili nepoštovanjem propisa, osiguratelj će odbiti isplatiti oštećenje⁹. Osiguranje od odgovornosti prema djelatnicima poslodavci često sklope tek nakon što se nekom od radnika dogodila šteta, pa su štete morali nadoknaditi iz tekućeg poslovanja. Do nedavno su poslodavci odgađali takve isplate naknada i po nekoliko godina, dijelom i zbog sporosti pravosudnog sustava, no približavanjem EU sudski postupci se sve više ubrzavaju, pa nije rijetkost da se naknade namiruju u vrlo kratkom roku, s računa poslodavca.

Uz plaćanje relativno niske premije radnici stječu sigurnost i povjerenje u poslodavca, a poslodavac može izbjeći rizik dugotrajnih, mučnih sudskih sporova te trošak iz tekućeg poslovanja, trošak koji obično kod nesreća (smrti ili invalidnosti) nije mali. Primjerice, za svotu osiguranja od 120.000,00 kuna po štetnom događaju za oko 100 radnika poslodavac će platiti godišnju premiju od maksimalno 30.000,00 kuna, a uz popuste zbog višegodišnjeg ugovora i plaćanja u gotovini iznos premije se može umanjiti i preko 15%.

Istodobno se i radnici, svjesni da u slučaju nepoštovanja propisa neće dobiti oštećenje od osiguravajućeg društva, potiču na savjestan pristup radu i sigurnosti na gradilištu.

ZAKLJUČAK

Izvođači radova sve češće osiguravaju osobe i imovinu na gradilištima, jer time štite sebe ali i investitora. Osiguranje od odgovornosti za štete prema trećima i prema svojim djelatnicima izvođač radova treba svakako sklopiti, a preporuča se sklopiti i osiguranje od nezgode kojim se nadoknađuju štete od posljedica nesretnog slučaja radnicima koji su stradali.

⁹Ili će ju isplatiti u manjem iznosu, proporcionalno udjelu oštećenika u šteti.

Osiguranje objekata u izgradnji (ili montaži) pokriva one štete koje nisu obuhvaćene policom osiguranja od odgovornosti na građevinskom objektu koji se gradi ili rekonstruira.

Svaki poslodavac treba odabrati ona osigurateljna pokrića koja će što potpunije štiti njegove financijske interese, ali i štiti radnike. Analizom ozljeda na radu na primjeru konkretne tvrtke utvrđeno je da je došlo do ozljeda uglavnom zbog toga jer radnici nisu nosili preuzeta osobna zaštitna sredstva, jer se nisu držali uputa poslodavca, ali i zbog propusta poslodavca. Utvrđeno je da se ozljede ne događaju „po pravilu“ niti ih se može predvidjeti, ali ih je moguće spriječiti kontinuirano primjenjujući praktična poboljšanja na provedbi zaštite na radu i edukaciji radnika. Osiguranje od odgovornosti jamči veću sigurnost za tvrtku i okruženje u kojem djeluje.

Dakle, osiguranje od odgovornosti štiti tvrtku izvođača koji u slučaju nesreće mora isplatiti oštećenje trećim osobama ili radnicima koji su stradali. Osiguranje objekata u izgradnji štiti na prvom mjestu izvođača pa tek onda investitora, a osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja (nezgode) štiti radnika i njegovu obitelj, kojima se u slučaju nesreće isplaćuje oštećenje.

Ulazak Hrvatske u EU znači i preuzimanje europskih standarda koji se odnose na sigurnost radnika na gradilištima, a osiguranje jedan od načina kako smanjiti potencijalne financijske gubitke poslodavaca u slučaju štete, ali i omogućiti stradalim osobama i njihovim obiteljima pravičnu naknadu.

LITERATURA

Andrijanić, I., Klasić, K.: *Tehnika osiguranja i reosiguranja*, Ekonomski fakultet Zagreb i Mikrorad, Zagreb, 2002.

Dečković-Vukres, V., Hemen, M., Rutar-Kožul, K.: Ozljede na radu i profesionalne bolesti u Hrvatskoj u 2007. godini, *Sigurnost*, 50, 2008., 3, 337-342.

Hoger-Živković, J.: *Građevinari najizloženiji ozljedama*, PRO Gradnja, II, Zagreb, 2005.

Klasić, K.: Uloga osiguranja osoba i imovine na radilištima, U: *Zbornik radova savjetovanja Organizacija i provedba zaštite na radu na privremenim i zajedničkim privremenim radilištima*, UPZ, Zagreb, 2005.

Ozljede na radu u Hrvatskoj u 2007. godini, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb, 2008.

Pap, Đ.: Stanje zaštite na radu u 2007. godini, *Sigurnost*, 50, 2008., 2, 183-199.

Rječnik osiguranja, Masmedija, Zagreb, 1997.

Tržište osiguranja u RH 2007., Hrvatski ured za osiguranje, Zagreb, 2008.

Zakon o zaštiti na radu, N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03., 86/08.

INSURANCE OF INDIVIDUALS ON CONSTRUCTION SITES

SUMMARY: Insurance of property and persons on construction sites is extremely important for builders and their workers because they are compensated for the financial loss caused by a particular damage. Generally, there are three types of insurance obtained by employers: insurance against accidents, insurance against liability to third parties and employers, and insurance of structures undergoing construction or assemblage (in civil engineering). As these insurances are not compulsory, frequently neither the persons nor the property on a construction site have insurance, which often results in compensation lawsuits. Different personal injuries sustained not only by employees but also by other parties on the construction site pose a particularly delicate problem. Therefore, it is necessary to get acquainted with available insurance policies in more detail so that each employer can evaluate the adequacy of the policy on offer.

Key words: *insurance, workplace injuries, safety measures at work, construction sites*

*Subject review
Received: 2008-10-13
Accepted: 2009-08-25*